

Α΄ ΚΥΚΛΟΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΤΟ ΣΤΕΡ

- 4/10/2010 Το τελευταίο ταγκό στο Παρίσι Μπερνάντο Μπερτολούτσι
- 11/10/2010 Το μυστικό στα μάτια της Χουάν Χοσέ Καμπανέλα
- 18/10/2010 Αταλάντη Ζαν Βιγκό
- 25/10/2010 Το πνεύμα του μελισσιού Βίκτορ Ερίθε
- 1/11/2010 Η νύφη της θάλασσας Κέρεν Γιεντάγια
- 8/11/2010 Ο πατέρας των παιδιών μου Μία Χάνσεν Λέβε
- 15/11/2010 Σύντομη Συνάντηση Ντέιβιντ Λιν
- 22/11/2010 Χωρίς όνομα Κάρι Φουκουνάγκα
- 29/11/2010 Τα κόκκινα παπούτσια Μάικλ Πάουελ - Έμερικ
- 6/12/2010 Γουέντι και Λούση Κέλι Ράιχαρτ
- 13/12/2009 Ένας προφήτης Ζακ Οντιάρ
- 20/12/2010 Στρέλλα Πάνος Κούτρας
- 10/1/2011 Είμαι ο έρωτας Λούκα Γκουαντανίνο

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΜΕΛΙΣΣΙΟΥ - EL ESPIRITU DE LA COLMENA

Σκηνοθεσία: Víctor Erice

Σενάριο: Víctor Erice, Angel Fernández Santos

Ηθοποιοί: Fernando Fernán Gómez, Teresa Gimpera, Ana Torrent, Isabel Tellería, Ketty de la Cámara, Estanis González, José Villasante, Juan Margallo, Laly Soldevila, Miguel Picazo

Μουσική: Luis de Pablo

Φωτογραφία: Luis Cuadrado

Μοντάζ: Pablo González del Amo

Σκηνικά: Adolfo Cofino

Κοστούμια: Peris

Χώρα: Ισπανία (Έγχρωμη)

Διάρκεια: 95'

Πρώτη προβολή: Ώρα 8.30 μ.μ.

Δεύτερη προβολή: Ώρα 10.30 μ.μ.

Διακρίσεις: - 3 Βραβεία Κινηματογραφικών Συγγραφέων

* Στον Φερνάντο Φεμάν Γκόμεζ, Ηθοποιός

* Στον Βίκτορ Ερίθε, Σκηνοθεσίας

* Στον Μεγιόρ Πελίκουλα,

Καλύτερης Ταινίας

- Βραβείο Fotogramas de Plata στην Άνα Τόρεντ, Καλύτερη Ισπανίδα Ερμηνεύτρια

- 2 Βραβεία Premios ACE

* Στην Άνα Τόρεντ, Καλύτερη Ηθοποιός

* Στον Βίκτορ Ερίθε, Σκηνοθεσίας

- Βραβείο Χρυσό Όστρακο στον Βίκτορ Ερίθε στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου του San Sebastian

- Μέσα στα τοπ 10 του Ισπανικού Κινηματογράφου

- Μικρό Αριστούργημα.

Ενα όνομα και μια ταινία έχουν στοιχειώσει κάθε ζωντανό οργανισμό της Ισπανίας. Από τον Master Λουί Μπουνιουέλ και τον Πέδρο Αλμοδόβαρ μέχρι τους «Αλλους» του χιλιανού Αλεχάντρο Αμενάμπαρ. Το «Πνεύμα του μελισσιού» («El espíritu de la colmena») του Βίκτορ Ερίθε και του 1973. Η απόλυτη πρωτοπορία της ισπανικής κινηματογραφίας!

Ο κλασικός “Φρανκενστάιν” με τον Μπορίς Καρλόφ, προβάλλεται σε ένα μικρό επαρχιακό κινηματογράφο της Καστίλης στις αρχές της δεκαετίας του 40. Η εξάχρονη Άννα υποβάλλεται από την μορφή του τέρατος. Η αδελφή της την καθησυχάζει, πείθοντάς τη πως το τέρας είναι ένα αθάνατο πνεύμα που ζωντανεύει εύκολα παίρνοντας ανθρώπινη μορφή.

Η Άννα αναζητά το πνεύμα και πιστεύει πως το ξαναβρίσκει ζωντανό στο πρόσωπο ενός παράνομου που κρύβεται στην περιοχή.

Το 1972 (τότε τα γυρίσματα του «Μελισσιού») ο Βάσκο Βίκτορ Ερίθε Αρας ήταν μόλις 32 ετών. Τότε η χώρα σε ασφυξία από τον στρατηγό Φράνκο. Ο οποίος, με τη βοήθεια του Χίτλερ, ανέτρεψε πραξικοπηματικά την εκλεγμένη κυβέρνηση, προκάλεσε εμφύλιο πόλεμο – προάγγελο του επερχόμενου μακελειού του Β' Παγκόσμιου Πολέμου – και από τον Οκτώβριο του 1936 άρχισε να κυβερνάει δικτατορικά τη χώρα, την οποία ολοσχερώς κατέλαβε τον Οκτώβριο του ίδιου έτους. Έτσι, επί σαράντα χρόνια ένας διαρκής και ανελέητος στραγγαλισμός. Επρεπε να πεθάνει από βαθιά γεράματα ο General για να αναλάβει όλες τις εξουσίες ο βασιλιάς Χουάν Κάρλος, στις 20 Νοεμβρίου του 1975. Ο Φράνκο είχε φροντίσει γι' αυτό. Από το 1947 αποκαθιστά το Reino de Espana (Βασίλειο της Ισπανίας). Ομως μετά τον θάνατό του θα τον κληρονομήσει ο Χουάν Κάρλος. Έτσι η σκυτάλη της δικτατορίας παραδίδεται στη δημοκρατία. Απίστευτα πράγματα. Τέλος πάντων.

Τα αναφέρω όλα αυτά επειδή η ταινία, από το πρώτο μέχρι το τελευταίο λεπτό, κολυμπάει μέσα στη σιωπή, τη σημειολογία και τους συμβολισμούς. Τι να έκανε ο άνθρωπος; Πάνω από τον σβέρκο του η λεπίδα της λογοκρισίας. Ο κατά εννιά χρόνια νεώτερός του, Πέδρο Αλμοδόβαρ (του 1949 αυτός, του 1940 ο Ερίθε), άρχισε να γυρίζει την πρώτη μικρού μήκους ταινία του - το «Film Politico» - το 1974.

Πάνω ακριβώς στον επιθανάτιο ρόγχο του Χενεράλ. Τυχερός!

Η ιστορία του «Μελισσιού» διαδραματίζεται σ' ένα οροπέδιο της Καστίλης του 1940.

Κι αυτό συμβολικό. Το '40 σκότος ολοκληρωτικό. Σε πλήρη εφαρμογή ο νόμος του Φράνκο. Σε πλήρη ανάπτυξη οι τεθωρακισμένες μεραρχίες του Αδόλφου Χίτλερ. Παντού σκοτάδι πηχτό. Γι' αυτό ακούμε τον Ντον Φερνάντο (Φερνάντο Φεράν Γκόμεζ) να λέει στην αρχή πως «άσκοπη η αέναη παραγωγή των μελισσών». Σκοτάδι και σ' αυτό το χωριό. Όλα υπό κατάρρευση. Φθαρμένα, κακοσυντηρημένα, σχεδόν ερείπια. Ελάχιστη κυκλοφορία. Ελάχιστοι οι χωρικοί. Όλα και όλοι σαν από πολεμικά ερείπια. Ο Ντον Φερνάντο είναι παντρεμένος με μια νεώτερή του γυναίκα (Τερέζα Γκιμπέρα). Αυτός στο γραφείο του. Η Τερέζα να γράφει τρυφερά γράμματα σε κάποιον που έχει πάει στον πόλεμο ή που βρίσκεται κρατούμενος σε κάποιο στρατόπεδο του Φράνκο. Αγνωστο κι αυτό. Η αφαίρεση, η σιωπή, το μυστήριο τα τρία πρωταγωνιστικά «πρόσωπα» της γραφής του Ερίθε. Δύο τα παιδιά της οικογένειας. Και τα δύο μικρά, αθώα, κορίτσια. Η Ιζαμπέλα (Ιζαμπέλ

Τελερία) και η ανήσυχη Άννα (Άννα Τόρεντ, τότε μόλις έξι ετών).

Εκείνη λοιπόν την ημέρα καταφθάνει ο περιοδεύων κινηματογράφος της περιοχής. Θα προβάλει τον θρυλικό «Φρανκενστάιν» του βρετανού Τζέιμς Γουέλ και του 1931. Με πρωταγωνιστή το ανεπανάληπτο «τέρας» Ουίλιαμ Χένρι Πρατ, κατά κόσμον Μπορίς Καρλόφ (1887-1969).

Το στόρι γνωστό. Ένας επιστήμονας, ο δόκτωρ Φρανκενστάιν, για να αποδείξει πως δεν υπάρχει Θεός και πως η επιστήμη μπορεί να τα κάνει όλα, κατασκευάζει ομοίωμα ανθρώπου. Ομως το ομοίωμα ξεφεύγει από τον αρχικό σκοπό και αρχίζει να σπέρνει τον τρόμο παντού. Προφανώς δόκτωρ Φρανκενστάιν είναι ο Φράνκο και τέρας η εξουσία του. Είπαμε, όλα είναι συμβολικά.

Το εικονικό τέρας του Φρανκενστάιν εξάπτει τη φαντασία και μετατρέπεται σε εφιάλη τον ύπνο των δύο κοριτσιών. Έτσι αποφασίζουν να εξιχνιάσουν ένα μυστήριο που έχουν ακούσει από τον ψίθυρο των χωρικών. Πως, δηλαδή, σε μια απομονωμένη και εγκαταλειμμένη αγροτική οικία, κάτι σαν στάβλος και αποθήκη, έχει λέει εγκατασταθεί ένας ξένος. Κάποιος άγνωστος, παράνομος, κάποιος φυγάς. Αν τώρα ο θεατής συνδυάσει την τρυφερή αλληλογραφία της Τερέζας με τον αόρατο – μέχρι στιγμής – παράνομο, τότε ένα το συμπέρασμα το λογικό. Πως δηλαδή ο ξένος είναι κάποιος της Αντίστασης, που στη συνέχεια βρέθηκε από τη Milicia του Φράνκο αλυσοδεμένος σε στρατόπεδο πολιτικών κρατουμένων. Και πως στη συνέχεια δραπέτευσε, και πως στο χωριό του επέστρεψε. Ποιος θα τον ανακαλύψει; Μα φυσικά ένα αθώο κορίτσι. Γιατί – λέει πλαγίως ο Ερίθε – οι μαχητές της Αντίστασης πορεύθηκαν και έπεσαν με ανιδιοτέλεια.

Αντιθέτως. Το τέρας του Φρανκενστάιν κατασκευάστηκε με ιδιοτέλεια να γκρεμίσει τον Θεό και να τρομοκρατήσει τους ανθρώπους.

Πράγματι η Άννα ανακαλύπτει τον παράνομο. Ομως επειδή είναι αθώα, ανυποψίαστη και παρορμητική, οδηγεί τους χωροφύλακες στον κρυψώνα του ξένου επισκέπτη. Αυτό ήταν. Από εκείνη τη στιγμή, η Άννα διαρκώς τον Φρανκενστάιν μπροστά της θα «βλέπει». Όπως η κοινωνία της Ισπανίας. Η οποία έπεσε στις τανάλλες της φρανκικής δικτατορίας. Επομένως η εικονική πραγματικότητα μιας κινηματογραφικής αλληγο-

ρίας, όπως είναι ο Φρανκενστάιν, επιβεβαιώνεται από την Ιστορία. Μύθος και πραγματικότητα δίδυμα αδέλφια. Το πλεονέκτημα του Ερίθε προκύπτει από τη διαλεκτική σχέση περιεχομένου-αισθητικής. Στη σκηνοθεσία του ενσωματώνει με ομοιογένεια, πυκνότητα και αφαιρετικότητα, τα κυρίαρχα στοιχεία εκείνης της εποχής. Παράνομες οι ελευθερίες.

Σιωπηρά τα αισθήματα. Φαντάσματα και σκιές οι μαχητές. Υπό διωγμόν η αθωότητα. Όλα και όλοι στραμπουλιγμένοι. Τίποτα και κανένας διά της ευθείας οδού.

Μόνο σιωπές, ψιθύροι, σκιές, φαντάσματα. Έτσι, σε οργανική σχέση το κοινωνικό και το πολιτικό με το φαντασιακό, τα φαντάσματα και τον τρόπο του Φράνκο. Το ίδιο και η ταινία. Και κοινωνική, και πλαγίως πολιτική, και ιστορία φαντασμάτων. Όλα μαζί. Σε μια εξαιρετική, επαγωγική λογική. Προσέξτε μια αόρατη λεπτομέρεια: όπως Φρανκενστάιν έτσι και Φρανκοστάιν. Τέλεια!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΑΝΙΚΑΣ

29-7-2010

Ο Βίκτορ Ερίθε είναι μια κολοσσιαία μορφή του ευρωπαϊκού σινεμά ενώ πριν μερικά χρόνια, το σύνολο του αξιομνημόνευτου έργου του παρουσιάστηκε στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Παρόλα αυτά οι ταινίες του στην Ελλάδα παραμένουν σχετικά άγνωστες και αυτή η καλοκαιρινή έξοδος του SPIRIT OF THE BEEHIVE είναι μια μοναδική ευκαιρία να παρακολουθήσουμε - ίσως - την κορυφαία του, της δεκαετίας του '70.

Με κεντρικό άξονα ένα παιδί, ένα μικρό κοριτσάκι του δημοτικού που μεγαλώνει σε ένα χωριό στην Ισπανία, βλέπουμε να εκτυλίσσεται μια μνημειώδης κατάδυση στον ψυχισμό της παιδικής ματιάς, αλλά και ταυτόχρονα αναδύεται ένα μαγικό σουρεαλιστικό κάδρο, της Ισπανικής επαρχίας εκείνης της εποχής όπου η Φρανκική δικτατορία υπάρχει σαν μια σκιά πίσω από το σύνολο των εικόνων (που κορυφώνεται στην παρουσία του δραπετή από το τρένο, μάλλον πολιτικού κρατουμένου!).

Επίσης, πρέπει να τονιστεί πως ο σουρεαλισμός

πηγάζει κυρίως από τον τρόπο με τον οποίο ουσιαστικά το βλέμμα του κοριτσιού αφηγείται την ιστορία: παράξενες γωνίες λήψης, απρόσμενες μεταλλαγές σε σημεία που το μυστήριο μας υποβάλλεται, η εικόνα μιας κούκλας για το σχολικό μάθημα ανατομίας - που κινηματογραφείται με απόκοσμο τρόπο - , η χρήση του φακού και του φωτισμού.

Σχετικά με το «μελίσι»:

Το κατασκευασμένο μελίσι σύμβολο μιας κοινωνίας που λειτουργεί από δυνάμεις που την ξεπερνούν, όπως και η εξαιρετική σκηνή της ονειροπραγματικότητας με την εμφάνιση του... τέρατος του Frankenstein, δίπλα στη μικρή (που το έχει σκάσει προσωρινά από τους δικούς της), - σε ένα μοναδικά επεξεργασμένο φόρο τιμής στον κλασικό κινηματογράφο και τις ελλοχεύουσες συνιστώσες του!

Με μια λέξη Αριστούργημα!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΟΥΖΑΙΟΣ

ΒΙΚΤΟΡ ΕΡΙΘΕ

Γεννήθηκε στην Καράνσα της Ισπανίας, το 1940. Σκηνοθέτησε δύο από τις πιο σημαντικές ταινίες της χώρας του, Το πνεύμα του μελισσιού και το Ο νότος. Σπούδασε πολιτικές επιστήμες και έπειτα κινηματογράφο στο Instituto de Investigaciones y Experiencias Cinematograficas, απ' όπου αποφοίτησε το 1963. Εργάστηκε ως κριτικός κινηματογράφου και συνεργάστηκε στο σενάριο του El Proximo Otono (Το επόμενο φθινόπωρο) του Αντόνιο Εθέισα και του Oscuros Sueños de Agosto (Σκοτεινά όνειρα του Αυγούστου) του Μιγκέλ Πικάσο. Ο παραγωγός Ελίας Κερεχέτα του έδωσε την πρώτη του ευκαιρία να σκηνοθετήσει ένα από τα τρία επεισόδια της ταινίας Οι προκλήσεις. Το 1992 επανεμφανίστηκε με το ντοκιμαντέρ Το όνειρο του φωτός.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

On the Terrace (1961), Paginas de un diario Perdido (1962), Los días perdidos (1963), Entre vias (1966), The Challenges (1969), The Spirit of the Beehive (1973), El sur (1983), Quince Tree of the Sun (1992), Ten Minutes Older: The Trumpet (2002), La morte rouge (2006).